

T. C. Temsilciler Meclisi TUTANAK DERGİSİ

Yetmiş sekizinci Birleşim

13 . 6 . 1961 Salı

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	62:63
2. — Gelen kâğıtlar	63
3. — Yoklama	63
4. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	63
1. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/106)	63
5. — Görüşülen işler	64
1. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanunu ile 3.1.1961 tarihli ve 206 sayılı Kanunda değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarılarının Millî Birlik Komitesince değiştirilen maddeleri hakkında Temsilciler Meclisi Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporu (1/10)	64:75,75:76,78:80

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Üyelerden bâzılarına izin verilmesine;

Hastalığı dolayısıyla iki aydan fazla izin alan Nihat Reşat Belger ile,

Avni Başman'a ödeneklerinin verilebilmesi için İktüzük'ün 60 ncı maddesi gereğince Genel Kurulca karar alınmasına dair Başkanlık yazıları okundu ve izinlerle ödeneklerin verilmesi kabul olundu.

Sakarya Valiliğinin; Adapazarı'nın kurtuluşunun dönüm yılı münasebetiyle tertiplenen festivale Temsilciler Meclisinden üç üyenin davetini bildiren yazısı okundu ve yapılan görüşme neticesinde böyle bir gelenek bulunmadığı cihetle yazıya Başkanlıkça uygun bir cevap verilmesi kabul edildi.

Temsilciler Meclisi Üyesi Feridun Şakir Ögüneç'ün, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekküllerin teskilâtı ile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı Kanuna ek 23 sayılı Kanun tatbikatı hakkındaki sözlü sorusu alâkalı Bakan,

Temsilciler Meclisi Üyesi İsmail İnan'ın, işçilere bayramdan önce ilâve tediye yapıp yapılmıyacağı hakkındaki sözlü sorusu soru sahibinin bu birleşimde bulunmadıklarından gelecek soru gününe bırakıldı.

Temsilciler Meclisi Üyesi Abdurrahman Altuğ'un, Arazi ve Bina vergileri tahsilâtının yapılan tetkik neticesine kadar tehirinin düşünülüp düşünülmediğine dair sözlü sorusuna Maliye Bakanı Kemal Kurdaş;

Temsilciler Meclisi Üyesi İsmail Ulutaş'ın, 113 sayılı Af Kanunundan istifade ederek üniversitelere dönen öğretmen üyelerine ve 115 sayılı Kanunun üniversiteler öğretim üyeleri tarafından işlenecek suelar hakkındaki hükmüne dair sözlü sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç;

Temsilciler Meclisi Üyesi Mehmet Özbay'ın 27 Mayıs'ta muvakkaten vazifelerinden alınıp tekrar vazifelerine iade olunan idare âmirlerine dair sözlü sorusuna İçişleri Bakanı Nâsır Zeytinoğlu cevap verdiler.

Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Özmen'in,

Sanayi Bakanlığı teşkilâtında işine son verilen memur ve müstahdemlere dair sözlü sorusu soru sahibi bulunmadığından gelecek soru gününe bırakıldı.

Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Ortaokul ve lise bulunmayan yerlerde çalışan işçilerin çocuklarının tahsile devam imkânının temini hususunda ne düşünüldüğüne dair sözlü sorusuna Çalışma Bakanı Cahit Talas;

Temsilciler Meclisi Üyesi Selâmi Savaş'ın, gazete, kitap ve defter kâğıtlarının ucuzlatılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sözlü sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak;

Temsilciler Meclisi Üyesi Suphi Doğukan'ın, Minneapolis Moline Türk Traktör ve Ziraat Makinaları Anonim Şirketine dair sözlü sorusuna Tarım Bakanı Osman Tosun ve Ticaret Bakanı Mehmet Baydur cevap verdiler;

Temsilciler Meclisi Üyesi Hüseyin Ulusoy'un, yurt içinde kurulmakta olan fabrikalar için hariçten döviz karşılığı getirilmekte olan bazı alet ve malzemenin yurt içinde yapılması tedbirlerinin düşünülüp düşünülmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu, soru sahibi bulunmadığından gelecek soru gününe bırakıldı.

Temsilciler Meclisi Üyesi Derviş Sami Taşman'ın, Mudanya ve Gemlik havalisinde zeytinliklere ârız olan Karakoşnil (Ballica) hastalığının önlenmesi için bir tedbir düşünülüp düşünülmediğine dair sözlü sorusuna Tarım Bakanı Osman Tosun cevap verdi.

Oturuma son verildi.

İkinci Oturum

Ekseriyet bulunmadığından yarım saat sonra toplanılmak üzere Oturuma son verildi.

Üçüncü Oturum

Ekseriyet sağlanmadığından 13 Haziran 1961 Salı günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan

Başkanvekili
İbrahim Senil

Kâtip

Alev Coşkun

Kâtip

Rifat Çini

Sorular

Sözlü soru

Temsilciler Meclisi Üyesi Oktay Ekşi'nin, gazete kâğıdı fiyatlarının indirilmesi hususun-

da ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi Sanayi ve Basın - Yayın ve Turizm Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/49)

2. — GELEN KAĞITLAR

Teklif

1. — Millî Birlik Komitesi üyeleriyle Temsilciler Meclisinden 15 üyenin, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu kanunu teklifi (2/11) (Millî Eğitim Komisyonuna ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyo-

nuna seçilen Temsilci Üyelerden mürekkep Karma Komisyonu)

Tezkere

2. — Mehmet Müstü Özal'ın dokunulmazlığı hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/105) (Adalet Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10.00

BAŞKAN — Kâzım Orbay

KÂTIPLER : Rifat, Çini, Şahap Kitapeç

BAŞKAN — Oturumu açıyorum

3. YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. (Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Başkanlık sunuşu vardır okuyoruz.

4. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/106)

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın üyelerin hizmalarında gösterilen müddetlerle izinleri, Başkanlık Divanının 13 Haziran 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi Başkanı
Kâzım Orbay

Ali Rıza Akbıyıköğlü, 20 gün, mazeretine binaen 16 Haziran 1961 tarihinden itibaren.

Emin Soysal, 14 gün, mazeretine binaen 12 Haziran 1961 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Okuyarak ayrı ayrı oylarınıza sunuyoruz.

Ali Rıza Akbıyıköğlü, 20 gün, mazeretine binaen 16 Haziran 1961 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Emin Soysal, 14 gün, mazeretine binaen 12 Haziran 1961 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 1837 sayılı *Bina Vergisi Kanunu* ile 3 . 1 . 1961 tarihli ve 206 sayılı *Kanunda değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısının Millî Birlik Komitesince değiştirilen maddeleri hakkında Temsilciler Meclisi Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporu (1/10) (1)*

BAŞKAN — Raporun heyeti umumiyesinin okunması arzu buyuruluyor mu? (Okuduk sesleri) O halde maddelere geçilmesi ve her madde karşısında Karma Komisyonun raporunun okunması uygun olur kanaatindeyim. Bunu yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. Şimdi Millî Birlik Komitesinden gelen değişikreyi okutuyorum.

1833 sayılı Arazi Vergisi Kanunu, 1837 sayılı Bina Vergisi Kanunu ve 3 . 1 . 1961 tarih ve 206 sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bazı hükümler ilâvesine dair kanun tasarısı

Madde 1. — 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Verginin nisbeti :

Madde 9. — Arazi Vergisi, arazinin ve arsaların (irathlı veya iratsız arsaların) kıymetlerinin binde onu nisbetinde alınır.

BAŞKAN — Şimdi de Karma Komisyon raporunun bu madde ile ilgili mütalâasını okuyoruz.

1. Millî Birlik Komitesince tasarının başlığına «1833 sayılı Arazi Vergisi Kanunu» ibaresi ilâve edilmiştir. İlâvenin sebebi, 6 . 7 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi olmasıdır.

Aşağıda arz edildiği veçhile bu değişikliğe Komisyonumuzca iştirak edilmemiş olduğundan başlığa da sözügeçen ibarenin eklenmesine mahal kalmamıştır.

(1) 42 ye 1 ve 2 nci ek sayılı basmayazılar tutanağın sonundadır.

2. Millî Birlik Komitesi tarafından tasarıya birinci madde olarak yeni bir hüküm eklenmiş ve bu hükümlerle, halen yürürlükte bulunan Arazi Vergisi Kanunu ile iratsız arsaların kıymetlerinden alınmakta bulunan binde beş nisbetindeki vergi binde ona çıkarılmıştır.

Komisyonumuz bu maddeyi, tasarının ikinci maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla birlikte mütalâa zarureti duymuş ve bu suretle iratsız arsalardan alınan verginin 20 misle iblâğının bahis konusu olduğunu göz önüne almıştır.

Uzun yıllar devam eden para değerindeki istikrarsızlığın yarattığı paradan içtinap «arzusu, çeşitli sebeplerle köylerden kasaba, şehir ve şehirlerin muayyen bölgelerine göç temayül ve vâkıaları ve başıboş bir enflasyonun yarattığı kolay ve çabuk para kazanma hırısı, bilhassa büyük şehirlerde geniş arsa spekülasyonu itiyadının doğmasına sebeb olmuş ve bu sebeple de arsa kıymetleri yer yer ve semt semt büyük yükselmeler arz etmiştir.

Bu bakımdan arsaların araziden farklı ve daha yüksek bir nisbette vergilendirilmesi prensip itibarıyla uygun görülmüştür. Ancak, arsanın bulunduğu kasaba veya şehir ve hattâ bölge ve semt haiz olduğu hususî şartlar, sahiplerinin arsayı iktisap şekilleri ve vergi ödeme güçleri son derece değişik olduğu cihetle, götürü ve umumi bir vergi tezyidinin, bilhassa 20 misil gibi pek yüksek bir nisbet bahis konusu olduğu zaman, âdil neticeler verebileceği kanaatine varılamamış, Arazi Vergisine yapılacak zamdan daha fazla bir zam için, süratle icrası mümkün görülen bir tahrihin vaki geçirilmeden tahakkuk ettirilmesi cihetine gidilmesinin daha isabetli olacağı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca irathlı arsalarla iratsız arsaların aynı nisbete tâbi tutulması, Arazi Vergisinin bünyesinde esaslı bir değişiklik icrasını tazammun ettiğinden, bu tasarı içerisinde halli mümkün bir mesele telâkki edilmemiştir.

BAŞKAN — Söz Sayın Maliye Bakanının-
dır.

MALİYE BAKANİ KEMAL KURDAŞ —
Muhterem arkadaşlar, Bina ve Arazi vergileri üzerinde Millî Birlik Komitesince yapılan de-

ğişiklikler hakkında Yüksek Meclisinin kararı sâdir olmadan önce mevzuu bir defa daha kısaca Yüksek Huzurunuzda izah etmeyi faydalı bulduğum için söz almış bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar, vergi emsalinin artışı veya bunun hafif veya ağır olduğu hususuna geçmeden evvel Millî Birlik Komitesinin yapmış olduğu çok mühim bir değişikliği yüksek huzurlarınızda arz edeceğim. Bu değişikliğe göre bundan sonra her iki verginin tamamı mahallî idarelere bırakılmaktadır. Bu yıl yalnız % 50 nisbetinde paylaşılmakta, önümüzdeki yıl da verginin tamamı mahallî idarelere bırakılmaktadır. Bu teklif bütün münakaşalarımıza yeni bir mahiyet verebilecek hüviyettir. Bu arada % 3 - 4 gibi zamların mahiyeti de tebellür etmektedir. Arazi Vergisi bâzi mntakalarda bâzi arkadaşlarımızca bir miktar ağır görülse dahi o vilâyet halkının verdiği verginin tamamı kendi hizmetine tahsis edilecektir. Hükümetin bu hüviyetle huzuruza çıkmış olmasının, bu durumu bu şekliyle kabul ettiğimiz takdirde, bundan sonra vilâyetlerden merkeze gelip mütemadiyen merkezden menabi istemek lüzumunu duymıyacaktırlar. Bu kısır sistemli vergi şeklinde bugün memleketin en yüksek gelirli mntikaları ve meselâ Adana dahi gelip Merkezi Hükümetten istimdadetmektedir. Bu suretle Merkezi Hükümetin vilâyetler menabii üzerine hâkimiyeti meydana gelmektedir. Merkezin vilâyetler üzerinde gelişigüzel hâkimiyetine imkân vermemek lâzımdır. Şimdi Millî Birlik Komitesinin yapmış olduğu değişiklik Arazi Vergisini evvelce olduğu gibi on misli olarak bırakmamış, bunu beş misle indirmiş ve tesbit etmiştir. Hükümet de bu miktarı uygun bulmuştur. Evvelce Yüce Heyetiniz bunu yüzde üçe indirmiş, fakat Hükümetle Millî Birlik Komitesi mutavassıt bir miktar olarak bunu birer misli ilâvesiyle beş misli esas almıştır. Bu hesaba göre mesele Çukurova'nın bütün kasabaları aşağı-yukarı dönüm başına 25 kuruş vereceklerdir. Adana merkez kazasında dönüm başına vergi 70 kuruş olacaktır. Konya'da 2,5 kuruş olacaktır. Bu şartlar altında beş misli nisbetin çok mâkul olduğuna ve bu vergi de vilâyetlere bırakıldığına göre ihtiyaçlara cevap verebilecek bir seviyede bulunduğu kaanim. Mevzuun çok fazla uzamaması lâzımdır. Çünkü kangren haline gelme istidadı belirmiştir.

Bu bakımdan Millî Birlik Komitesinin tesbit ettiği beş misli artışın muvafık olacağına inanıyorum.

Şunu tekrar arz edeyim ki; hasılatın tamamı vilâyetlere gidecektir. Bu işi Maliye Bakanının tagallüp ve tahakkümünden kurtarmak sizlere düşer. İstikbali de düşünmek mecburiyetindeyiz. Hakikaten vilâyetlere bir imkân verilmesi iyi olacaktır. Daha fazla bu işi uzatmadan bir mutabakata varalım.

Efendim, arsalar mevzuunda ben, komisyonun raporunda bir miktar isabetsizlik gördüm. Şu mânadaki Arazi Vergisinde yirmi misli bir artış hence mevzua biraz başka renk veriyor. Arsa Vergisi bir nevi Servet Vergisi olarak ele alınıyor ve bundan iratsız arsa tefrik ediliyor. Bugün belediye hudutları içinde bâzi arsalar iratlarının yarısı nisbetinde vergiye tâbi tutulmuştur. Millî Birlik Komitesi teklifinde arsalar diğer arazi gibi aynı nisbette vergilendirilmektedir ve bunun içtimai faydaları görülmektedir. Arsalar araziye nazaran daha çok bir kıymet tezahürü göstermiştir. Bâzi vilâyetlerde umumi olarak 10 - 12 misli fiyat artışı olmuştur. Bunun yanında köylerden şehirlere devamlı bir akın var. Şehirlerin nüfusu bu yüzden süratle gelişmektedir. Bütün bu faktörler muvacehesinde arsa kıymetlerinde çok büyük yükselmeler meydana gelmiştir. Millî tasarruflar arsalarla doğru teveccüh eder bir hal almıştır. Bunu önlemek, adaleti tesis etmek bakımından arsalar arasındaki nispi farkı kurtarmak bir mecburiyet olacaktır. Bunun için Millî Birlik Komitesinin yapmış olduğu teklif mâkul bir tekliftir. Bu teklifte büyük içtimai ve iktisadi isabet görmekteyim. Bu şekilde olması Arazi Vergisinde daha mâkul bir şekle gitmeye imkân verecektir. Arazi Vergisinin beş misli olması mümkün olmuştur. Arsalar üzerinde Millî Birlik Komitesinin yapmış olduğu teklifin yüksek tasviplerinize mazhar olacağını ümidediyorum. Bina Vergisinde de Millî Birlik Komitesi bidayetdeki Hükümet teklifine muvazi bir teklifi tesbit etmiş olmaktadır.

Muhterem arkadaşlar; sizlerin kafasında bilhassa istifham noktası teşkil eden Arazi Vergisinin bu beş misli artırılmasıdır. Bununla mühim bir külfet tahmil edildiği noktasında fikirler toplanabilir. Şimdi arkadaşlar, Arazi Vergisinin beş misli artırılması bu vergiyi yirmi bir

milyondan yüzbeş milyona çıkarmaktadır. Şunu arz edeyim ki, son toprak mahsulleri fiyatlarının artırılması suretiyle ayarlanması bu yıl için 100 milyon liradan fazla bir menabii köylümüzün eline geçirmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan ödeme imkânları da artmış bulunmaktadır. Arazi Vergisinin 5 misli artırılmasının bir sebebi de esasen vasıtasız vergi olarak elde bir Arazi Vergisi kalmaktadır, zira önümüzdeki yıl Hayvanlar Vergisi dahi ilga edilecektir. Bir Arazi Vergisi kalmıştır. Önümüzdeki yıldan itibaren de Hayvanlar Vergisi ilga edilmektedir. Bu verginin beş misli olması son derece hafif düşmektedir. Beş mîsilden sonra dahi Çukurova'da dönümden alınan vergi 25 kuruştan fazla olmayacaktır. Yüksek Heyetinizin bu hususta nihai ve isabetli kararı vereceğinden emin bulunmaktayım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Şinasi Özdenoğlu.

ŞINASI ÖZDENOĞLU — Muhterem arkadaşlarım; mâruzatım kısa olacaktır. Huzurunuzu işgal edeceğim için şimdiden özür dilerim. Sayın Maliye Bakanı Bina ve Arazi vergilerinden elde edilecek hasılanın özel idarelere biranlaçığını söylediler.

Bu teklife katılmakla beraber, yapılan zamları bu suretle haklı ve yerinde göstermeye çalışmasını tasvibetmiyoruz.

Mühim olan mesele, verginin âdil veya gayriâdil oluşu mevzuudur. Türkiye halkının aylardan beri üzerinde hassasiyetle durmakta olduğu bu mevzuda Yüksek Heyetiniz daha evvel kararını vergi hadlerini indirmek suretiyle ortaya koymuştu. Vergi adaletsizliği mevzuubahsolduğu zaman, elbette ki, biz Hükümetin temayülü ne olursa olsun millet iradesini temsil eden heyet olarak kararımızda ısrar edeceğiz.

Muhterem arkadaşlar, bizzat Sayın Maliye Bakanı bu kürsüden ifade etmişti. Demişti ki; «Türkiye'de bir vergi reformu yapılması, vergi sistemlerinin mutlaka değiştirilmesi lâzımdır. Bunun üzerinde duruyoruz, bu maksatla kurmuş olduğumuz komisyonun alacağı kararları huzuruza getireceğiz. Bildiğimize göre bu komisyon halen çalışmaktadır. Pek yakında bütün vergi sistemlerini değiştiren tekliflerini Hükümete verecektir. Bu arada Arazi ve Bina vergileri de yenibaştan gözden geçirilecek ve değiştirilecektir. Arazi tahriri konusunda bir de yönetmelik de hazırlanmıştır. Şahsan bu yö-

netmeliği Maliye Bakanlığında görmüş bulunuyorum.

Şimdi Yüksek Huzurunuzda Hükümetten soruyorum Sistemi değiştirmeye kararlı olduğunuz şu günlerde, zamanlarda ısrar etmek doğru olur mu?

Âdil bir Arazi Vergisi için; her şeyden önce bu vergiye matrah olan toprağın verimini sıhhatli bir şekilde tesbit ve kadastrounu yapmak şarttır. Bu ise, esaslı bir fennî ve teknik çalışmayı icabettirmektedir.

Şu halde kısa bir istikbalde yepyeni bir esas, yepyeni bir sistem içinde vergi mevzuunu ele almakta Hükümet kararlı olduğuna göre vatandaş küntlesinin üzerinde ısrarla durduğu Bina ve Arazi Vergisine yapılan zamlarda, bizim kabul ettiğimiz hadlerin üstünde Muhterem Millî Birlik Komitesinin ısrarını doğru görmüyorum. Beş buçuk aya yaklaşan teşriî dönem içinde Muhterem Millî Birlik Komitesi ile tam bir işbirliği halinde çalıştık, bütün temayüllerini dikkate aldık. Millî Birlik Komitesi ve Temsilciler Meclisi tarih huzurunda ve dünya önünde kader birliği yapmıştır. Böyle bir mevzuuda Muhterem Meclisin kabul etmiş olduğu tasarı Millî Birlik Komitesince, Yüksek Meclisin temayülleri hesaba katılmak suretiyle milletin arzuları, iktisadi şartlar ve memleketin içinde bulunduğu geçici iktisadi kriz nazarı dikkate almak suretiyle aynen tasvip görmeli idi. Ortada bir vergi adaletsizliği olduğu âşikardır. Onun için bendeniz istirham ediyorum; Meclisimizin kabul etmiş olduğu hadler dâhilinde olmak üzere ve 157 sayılı Kanununun 27 nci maddesinde sarahaten belirtildiği üzere, tasarrının Karma Komisyona havalesi uygun olacaktır. Yoksa şu haliyle tasarı milletin arzusuna uygun değildir. Reylerinizi elbetteki vicdanlarınızı dinlemiyerek izhar edeceksiniz. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

KARMA KOMİSYON BAŞKANVEKİLİ MUHTEREM GÜRÜN — Muhterem arkadaşlar; 8 maddelik olan bu kanun üzerinde komisyonumuzla Millî Birlik Komitesinin hazırladığı tasarı arasındaki ihtilâflı noktalar şu maddelere munhasırdır:

Birinci madde, yani şimdi mevzuubahsolan şu madde arsalar üzerindeki vergi nisbetini yeni bir esasa bağlamakta ve değiştirmektedir.

Vergi nisbetlerine taallük eden ikinci madde.

İşte ihtilâfımız esas itibariyle bu iki maddeye munhasırdır. Diğer maddelerde, yalnız madde numaraları ile ilgili değişiklik hariçinde her hangi bir ihtilâf mevzuubahis değildir. Geçici ikinci maddede Millî Birlik Komitesince yapılan tadilat komisyonumuzca yerinde görülmüş ve iltihak edilmiştir.

Tasarının bir de üçüncü maddesi var ki bunun hakkında biraz evvel Sayın Maliye Bakanı arkadaşımız izahatta bulundular. Hepinizin malûmu olduğu üzere, evvelki tasarıda Bina ve Arazi vergilerine yapılan bu zamlardan alınan hasılat muayyen nisbet dâhilinde Umumi Muvazene ile Özel İdareler arasında taksim ediliyordu. Yeni Millî Birlik Komitesi tasarıma göre içinde bulunduğumuz yıl içinde % 50 olmak üzere bir taksim yapılıyor, mütaakip yıllarda ise bu verginin bütün hasılatı mahallî idarelere bırakılıyor. Raporumuzda da arz ettik; üçüncü madde hakkında komisyonunuz bir fikir vermedi, şu bakımdan vermedi; birinci ve ikinci maddelerdeki değişikliğe razı olmadığı için. Üçüncü maddenin getirdiği prensip, bu verginin Mahallî İdare Vergisi olması prensibidir. Komisyon bu hususta Millî Birlik Komitesi teklifi ile beraberdir. Ancak yeni zam nisbetlerinde bir mutabakata varılamadığı için bunun üzerinde bir fikir ileri sürmeyi lüzumlu görmedi. Şayet komisyonumuz teklifinin kabul edilmesi halinde, Hükümet malî muvazene bakımından bu esasın kabulünü mümkün görmekte devam ederse komisyonumuz da bu prensibe memnuniyetle iştirak eder.

Şimdi bendeniz 1 nci madde üzerindeki komisyon görüşünü müsaadenizle kısaca arz etmeye çalışacağım. 1 nci madde Arazi Vergisinin bünyesi üzerinde esaslı bir değişikliği istihdaf etmektedir. Bu değişiklik ne Hükümetten gelen eski metinde ne de Yüksek Heyetinizin evvele kabul ettiği metinde yer almamıştır. Yepyeni bir teklif olarak karşımıza gelmektedir. Hali hazır kanuna göre iratlı olan arsaların vergisi binde on, iratsızların binde beştir. Yani Arazi Vergisi Kanunu vergiyi kısmen Gelir Vergisi olarak mütalâa etmiş ve bu kıstasın tatbiki suretiyle iratsız arsaları binde beş nisbetinde vergiye, iratlı arsaları bunun iki misli bir vergiye (yani binde on) tâbi tutmuştur. İşte 1 nci madde ile yapılan teklif, bu farklı du-

rumu bertaraf etmeyi istihdaf etmektedir. İratsız arsalar Vergisi de İratlı arsalar Vergisi gibi % 10 a iblâğ edilmektedir. Hakikaten sayın Bakanın izahları arasında ifade ettikleri gibi, arsalarda kıymet artışı vardır. Bunu kimse inkâr edemez. Ancak, şunu hemen ilâve edeyim ki, arsalardaki kıymet artışı Türkiye'nin her tarafında aynı değildir. Bu sebeple komisyonumuz ikinci maddedeki zam nisbetinin tatbikiyle % 20 ye çıkan ve her tarafa seyyanen şâmil bulunan artışı kabul edemedi. Diğer taraftan elimizdeki bu tasarı, Arazi Vergisinin mahiyetini, karakterini ve bunların ne olması lâzımgeldiğini tâyin ve tesbit eden bir esas kanun tasarısı değildir. Aksine eski bir verginin, günün icaplarına göre ne miktarda artırılabilceğini araştıran bir zam tasarısıdır. Bu bakımdan da asıl Vergi Kanununun sistematüğünde değişikliği tazammun eden 1 nci maddeyi bu yönden de şayanı kabul göremedik. Zaten bu hususları raporumuzda belirtmiş bulunuyoruz. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

Sayın Maliye Bakanı, raporumuzda iratsız arsalarla yapılmak istenilen zammı 20 misil olarak ifade etmemizi tarzı takdimde bir isabetsizlik gibi gösterdiler. Halbuki bu rakam doğrudur. Zira evvelâ bu 1 nci madde ile vergi nisbeti binde 5 ten binde 10 a çıkarılmak isteniyor. İkinci madde ile de vergi aslına 9 misli zam ilâve ediliyor. Bu suretle evvele alınan vergi, 20 misil artırılmış oluyor. Binaenaleyh hakiki durumun olduğu gibi ifadesi de zannediyorum bizim için bir vazife idi bunun için de böylece ifade etmiş bulunuyoruz.

İkinci maddede yer alan zam nisbetleri mevzuu daha evvel uzun uzun tartışıldı. Sırası gelince onu da ayrıca arz ederiz. Birinci madde hakkındaki komisyon görüşü bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Avni Doğan.

AVNİ DOĞAN — Muhterem arkadaşlar, encümenin noktai nazarını söze arkadaşımız izah etti. Bu bahis üzerinde birkaç defa huzurunuzu işgal ettim. Bunun sebebi bugün bütün memlekette büyük bir kütle teşkil eden ve takriben 9 milyonu bulan, efradı ailesi ile beraber milletin en az 3/5 ten fazlasını teşkil eden vatandaşlarımızın bu vergi karşısında duyduğu ürküntüdür. Devlet idaresi mesuliyetini üzerine aldığı günden itibaren milletin temayüllerini korumak, takibetmek lüzumunu hissetmelidir. Son birkaç

gün içinde birkaç vilâyetimizi gezdim. Bütün memleket sathında çalkalanan iki mevzu vardır; birisi, Arazi Vergisine yapılan zam, birisi de din konusunu istismar etmek isteyenlerin yaptıkları kötü propagandalardır. Her iki mesele dönüp dolaşıp Devlet idaresini tehlikeli bir geçitten geçirerek Atatürk'ün izinde mesut bir neticeye götürmek isteyen İnkılâp Hükümetini ve Kurucu Meclisi millet nazarında mahkûm etmek gayretinden doğmaktadır. O kadar yaygındır ki, bunu tafsilen uzunuzadıya izah ederek vicdanlarınızda bir ezinti yaratmak istemem. Vergi mesulü olarak Sayın Maliye Bakanımın ikide bir Adana'yı öne alması doğru değildir. Esasen bir verginin birden bire beş misline on misline çıkarılması vergi tekniği ve halk hizmetinde bulunan Devlet adamları için doğru bir şey olmaz. Memlekette bu vergi ile elde edilmek istenilen 100 milyon veya daha fazla bir miktarın malî noktadan getireceği hayır millet hayatında vücuda getireceği huzursuzluğun % birini bile karşılayamaz. 9 milyonu bulan bir vatandaş için yapılması istenilen bir tasarrufla memleketin büyük bir kütlesi üzerinde huzursuzluk tevlihdetmemek memleket idaresini elinde tutan insanlar için bir vecibedir. Üzerinde durulmakta ve bu sahada Hükümeti tenvir edilmeye çalışılıyor.

Geçen defa da arz ettim : Bu yolda yapılan tenkidler daima kifayetsiz oluyor. Hükümetler her şeyi kendilerinin tedvir ettiklerine inanırlar. Bu bakımdan bir defa daha vazifemizi ifa ederek Büyük Meclisimizin evvelce verdiği kararda ısrar etmesini, vergi bakımından, vatandaşın ihtilâle ve inkilâba karşı koymak isteyen bezingânların propagandası karşısında tedbirli olunmasını istirham edeceğim.

Vergi aslında mühim olabilir, kaynağı birdir, Falan senede satılan satış bedeline göre o esası elde tutarak bir vergi tarh etmek ve bâzı vilâyetlerde arsa fiyatları yükselmiştir diyerek onları yirmi misline iblâğ etmek gibi bir yola gitmek asla doğru değildir.

Dikkat buyurulursa Maliye Vekili arkadaşımız, en kısa bir zaman zarfında bu vergilerin mahallî âmme hizmeti mahiyetinde olan belediyelere, köylere tahsisini gönül hoşluğu ile ve isabetli bir mütalâa ile tavsiye etmektedir. Ancak bu sene Hazinece paraya ihtiyaç hissedilmiş olmaktadır ki, bu sene yapmayalım diyor.

Arkadaşlar, Sayın Vekil bir şey daha buyurdular : «Vilâyetler Hükümet yardımlarından istîğna peyda etmelidir» dediler ki, doğrudur. Vilâyetler durmadan Hükümeti tazyik ediyorsa, bunun sebebi mahallî hizmetlerin ifası için lüzumlu bulunan kaynakların kendilerine verilmemiş olmasındandır. O kaynakları kendilerine verdiğimiz gün dâva kalmaz, mahallî hizmetler daha iyi görülür ve demokratik memleketlerde olduğu gibi, demokrasinin ilk mektebi, politikanın bir terbiye yeri olur. Hiç şüphe yoktur ki, halk kendi işini kendisi daha iyi görür.

Netice itibariyle, lâfi uzatmakta, huzurunuza fazla işgal etmekte mâna görmüyorum. Yüksek Meclisin arzusunda ve kararında komisyonumuz ısrar etmiştir. Vergilerde istenilen adaletin var olabilmesi kıstasın ölçünün yerinde olabilmesi için, iyi bir tahlilin yapılması, iyi bir tahririn yapılması şarttır.

Denebilir ki, bu iş için uzun zaman ister. Doğru, ancak, bu, bu yolla olmaz. Kanun yolu ile, sistemli bir şekilde bu vazifeyi yapmak Hükümete düşer. Hükümetin yapmadığı bu vazifeyi mükellefin üstüne yüklemek haksızlık olur, doğru değildir.

Bu itibarla, mâruzatımı burada bitirirken, tahmin etmekteyim ki, Büyük Meclisiniz eski kararında gene ısrar edecektir. Gene tahmin ediyorum ki, Muhtelit Encümene seçilecek Millî Birlik üyeleri arkadaşlarımız da aynı noktayı nazar üzerinde birleşeceklerdir. Çok kuvvetli bir ihtimal olarak bunu da arz ediyorum.

Bu itibarla, Maliye Bakan arkadaşımızın encümenin fikrinin kabul edilmemesi yolundaki fikrine iştirak edilmemesini arz eder, hürmetlerimi sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Kaludi Laskari,

KALUDI LASKARİ — Muhterem arkadaşlarımız, bir aylık gayubetten sonra buraya geldiğim zaman, vergiler hakkında Maliye Bakanı arkadaşımızın mütalâaları ile karşılaştım. Bunları dinledim.

Muhterem Maliye Bakanı arkadaşımız, memleketin heyeti umumiyesinin arazi ve bina bakımından tablosunu çizerken, arsa ve arazinin heyeti umumiyesini vergi zammı zaviyesinden bir katagori, binaları da ayrı bir katagori olarak telâkki etmektedir.

Malûmunuz olduğu üzere köy arazisi verimli ve verimsiz olur. Bu arazinin bir kısmı

ekilir, büyük bir kısmı ise senelere ekilmez.

Ekilen kısmı ise, az verimli çok verimli olur. Bugüne kadar gelmiş geçmiş hükümetler, arazinin nev'ini ve vasfını tefrik etmeden aynı tahrir ile aynı vergi nisbetine tâbi tutma temayülünü göstermişlerdir.

Verimsiz arazi sahipleri çiftçi ve köylüler bu zam durumu karşısında ve teklif edilen zamlar kabul edilirse vergilerini ödeyemeyecekler ve borç altında kalacaklardır. Bu hakikatı göz önünde tutmak mecburiyetindeyiz. Bugüne kadar arazinin tahrir edilmemesi sebebiyle ve hakiki vâsfına göre ayrılmaması sebebiyle bu zamlar tatbik edilirse birçok yerlerde köylünün arazi ve tarlası vergi borcundan dolayı satılması neticesini doğuracaktır ki, Hükümetin böyle bir noktai nazarı beslemediğine eminiz. Tahririn bir an evvel yapılması zarruridir ve Hükümetin de vazifesi bu olduğuna şüphe yoktur.

Arsaların bir iki sene evvel kıymetlenmesine gelince, doğrudur. Bâzi kıymet bulmuş arsalar vardır. Fakat bugün aynı kıymeti muhafaza ettikleri iddia edilemez. İki üç senedir kıymetlerinden % 50 nisbetinde kaybetmişlerdir. Malûmunuzdur ki, arsalar da iki nevidir. İrat getiren arsalar ve iratsız metruk arsalar. Bugün bir arsa alıp ev yapmak isteyen orta halli köylü veya şehirli vatandaş beklettiği arsasını bu nisbetlerle vergilendirirsek iki sene sonra bu arsaların kısmı âzamisi bakaya vergi borçlarından dolayı satılacaktır. Çünkü yükselen vergileri ödeyemeyecektir.

Bina vergilerine gelince; bugün Bina Vergisini bilhassa Kira Kanununun tatbik edildiği yerlerde bu nisbetlerde bir zam kabul ettiğimiz takdirde tahammül edilemez bir külfet olur. Küçük bir apartmanı olup ta bunun geliri ile geçinen bir vatandaş Kira Kanunu muvacehesinde aldığı kira ile vereceği vergiyi şöyle bir nisbet edecek olursak % 30 - 40 tan fazla vergi ödiyeceklerdir. Bilhassa kaloriferli, asansörlü yani fazla masraflı olan binalarda bu vergi yüzde 60 a kadar çıkabilir. Bilhassa Gelir Vergisi muvacehesinde verilen vergiler eski Gelir Vergisi Kanununda olduğu gibi mahsubedilmez ve yalnız masraf olarak tenzil edilirse bugün Bina Vergisi Gelir Vergisiyle birlikte % 70 e de yükselmiş olacaktır. Muh-

terem Maliye Bakanımız bunu kolayca hesabedebilir. Ayda 2 000 lira iradı olan bir vatandaşın Hazineye vereceği vergi senede 8 - 10 bin lirayı aşacaktır. Bu sebeple bina vergilerinin Gelir Vergisiyle beraber alınan kira ile ayarlanması icabetmektedir ve bu eihet muhakkak bir karara bağlanmalıdır.

Huflâsa : Bina iradı üzerine bütçesini ayda 3 000 liraya göre tanzim eden bir mükellef senelik vergilerini ödeyemeyecek ve güçlük karşısında kalacaktır. Bu itibarla Kira Kanunu tadil edilmeden önce Bina Vergisinin Gelir Vergisinden mahsubedilmesi, bir değişiklik yapılmadan bu nisbetleri tatbik etmek hayatımız üzerinde çok fena ve geniş bir tesiri olacaktır.

Dikkat edilirse, bu sene vergilerde artırmalı alım yapılmadan bile, mükellef biraz ağırlaşmıştır. Ağır şekilde ödenmesinin sebebi budur. Çünkü verememiştir. Bu durumun, gelecek seneye, öbür seneye tesiri olacaktır. Bunu tahmin etmek güç değildir.

Vergiye esas olacak takdir ve tahrirlere hemen başlanacak olursa, âzami altı ayda neticeye varılabilir. Yeni usullerin tatbiki ile, belki de bu müddet üç aya da indirilebilir. Mesele, bakanlığın çalışmalarında, sevku idareyi elinde tutan arkadaşların tutumuna bağlıdır. Kendileri 6 ay içinde bu meselenin nasıl halledileceğini her halde daha iyi bileceklerdir. Nasıl olacaktır, nasıl yapılacaktır, izah ediyorum. Soru cetvelleri dağıtılır, bu cetvellerin sualleri arazi ve bina sahiplerinden 15 gün içinde cevap alınır, tahrir memurları da 15 gün içinde kontrol eder ve kadastroda olduğu gibi gezici bir hâkimle, mal sahibiyle tahrir memuru arasındaki ihtilâfı mahallinde katî şekilde hallederse ki, mümkündür. İtiraz ve temyiz komisyonlarına hacet kalmaksızın tahrir neticeleri âzami üç ayda alınabilir.

Avni Doğan arkadaşımız çok güzel izah ettiler. Mütalâalarına iştirak ediyorum. Köylü ve şehirli halkı üzmiyelim. İktisadi hayat zor durumdadır. Geçim için zorluk çekilmektedir. Bu artışları tahrirden sonra ve alınacak neticelere göre düşünelim. O zaman muhakkak Hükümetin noktai nazarı daha âdil surette karşılanacaktır. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Oktay Ekşi.

OKTAY EKŞİ — Temsilciler Meclisinin sayın üyeleri; Arazi ve Bina Vergisi ile ilgili Kanun hükümlerinde yapılmak istenilen değişikliklerin, işin başından itibaren ciddi bir tetkik mahsulü olmadığını gördüğüm için, huzurunuzu işgal ediyorum. Gerçi daha evvel, birinci müzakere sırasında belirtildiği gibi tasarının gerekçesinde 1960 Ağustos ayında kurulan heyetler vasıtası ile Anadolu'nun her tarafındaki arazi ve bina değerlerindeki artışın tesbit edildiği, bu artışlar arasındaki oranlamaların yapıldığı son iş olarak da bir cetvelinin düzenlendiği ifade edilmekte idi. O günden bugüne kadar olan safhasını arz etmeye lüzum yok.

Maliye Bakanlığının değerli uzmanlarının getirdikleri bu tasarı değiştirilmiş ve insafa yöneltilmiş olsa dahi yine de, işin esasında adaletsizlik olduğu kanaatindeyim. Bendeniz bu sebeple, komisyon görüşünün muteber telâkki edilmesini ve Maliye Bakanı tarafından ifade edilen Hükümet görüşünün reddini istirham etmek üzere huzurunuzda gelmiş bulunuyorum.

Düşündüklerimi arz etmek için, iki Anadolu ilçesini seçtim ve bu iki ilçenin aynı konulardaki durumları nedir diye Hükümeti teşkil eden muhtelif bakanlıklara yazılı sual sordum. Bu sorulara gelen cevapları birleştirdim, şimdi huzurunuzda sonuçlarını arz ediyorum.

Birinci ilçe nüfusu 50 binden biraz fazla, ikinci ilçe ise aşağı - yukarı 40 bin nüfusludur. Bu iki mütevazı Anadolu ilçesinde vatandaşların elde edebildikleri nelerdir? Bir başka ifadeyle, bu iki ilçenin iktisadi ve sosyal potresi nedir? O yönden sorduğum suallerim cevaplandırılmıştır. Cevapları arz ediyorum.

Birinci ilçede tarla ürünleri 1958 de 108 bin ton istihsal yapılmış. İkincisinde bu istihsal 11 bin ton.

1959 da birinci ilçede 154 bin ton. İkinci ilçede 10 bin ton.

1960 da birinci ilçede 73 bin ton. İkinci ilçede 11 bin ton istihsal yapılmıştır.

Bağ ve bahçe ürünleri olarak istihsal şöyle : Birinci ilçe 1958 de 5 300 ton. İkinci ilçe 237 ton.

1959 da birinci ilçe 5 000 ton. İkinci ilçede 354 ton.

1960 da birinci ilçe 5 000 ton,, ikinci ilçede 187 ton istihsal yapılmıştır.

Zirai kredilere ait plâsman limit durumu şöyle : 1958 de birinci ilçe için 3 670 000 lira, ikinci ilçede 1 200 bin lira.

1959 da birinci ilçede 3 480 000 lira, ikinci ilçe 1 330 bin lira. 1960 da birinci ilçeye 3 470 bin lira, ikinci ilçeye 1 500 bin lira verilmiş. Ticari kredilere aidolan rakamları geçiyorum.

Şimdi de tahakkuk eden vergi durumunu arz ediyorum :

1958 de birinci ilçe 511 000 lira. İkinci ilçede 187 000 lira. 1959 da birinci ilçede 702 000 lira, ikinci ilçede 226 bin lira. 1960 da birinci ilçeden 801 000 lira, ikinci ilçeden de ancak 259 000 lira

Bu iki ilçenin mali ve iktisadi durumunu tâyin etmek üzere bunlardan Ofisin ne miktar hububat aldığını sordum. Birinci ilçe 1958 de 21 bin ton buğday satmış, karşılığında ilçeye sekiz milyon lira para girmiştir. Diğer ilçeye bir kuruş girmemiştir, çünkü satacak hububatı yoktur. Birinci ilçe 1959 da 19 bin ton hububat satmış, böylece ilçeye dokuz milyon 170 bin lira para girmiştir, diğerine bir kuruş girmemiştir.

1960 da 13 bin ton hububat satışı olmuş, altı milyon 176 bin lira girmiş, ikinci ilçeye ise 1960 da yine bir kuruş girmemiştir, zira hububat istihsal edememiştir. Bu ikinci ilçe kendisini geçindirecek durumdan dahi âciz, mahrum bulunmaktadır, bünyesi böylesine zayıftır. Zayıf olması bâzi sonuçlar doğurmuştur : Hükümet birkaç senedenberi buranın insanlarını beslemek için yemeklik hububat tahsis etmektedir. Ucuz bir fiyatla yani 50 kuruştan veriyor. Birinci ilçeye 1958, 1959, 1960 yıllarında hububat tahsisine lüzum görülmemiştir. Çünkü orada yetiştirilen hububat ve sair ürünler bu ilçenin ihtiyacını karşılamıştır.

İkinci ilçeye gelinde, 1958 de 2 139 ton
1959 da 3 120 ton
1960 da 3 114 ton hububat istemek zorunda kalmıştır.

Son olarak bir hususu da arz edeceğim : Ekime, dikime müsaïdolan araziye hesabetmek ve üzerinde durmak muhakkak ki lâzımdır.

Birinci ilçenin sahası 111 000 hektar, diğer ilçenin sahası ise 21 000 hektardır. Halen zirai istihsal yapılan arazi ise, birinci ilçede 60 - 80 hektar, diğerinde ise 12 000 hektar.

Şimdi arkadaşlar, bu iki ilçenin rakamlarla

portresini arz ettikten sonra, her ferdin durumu nedir acaba, diye bunu tâyine çalıştım :

Birincisinde fert başına tarla ürünleri olarak 2 000 kilo, ikinci ilçede sadece 250 kilo düşüyor. Nisbet takriben dokuzda bir.

Bağ ve bahçe ürünleri; birincisinde fert başına 10 kilo, ikincisinde 5 kilo. Nisbet 1/2.

Zirai kredi ve ticari kredinin fert başına düşen nisbetini geçiyorum. Şimdi hububat durumuna geliyorum: Hububat satışından fert başına düşen gelir şu: Birinci ilçede 165 lira. İkinci ilçede yok. Üstelik, yemeklik almında, birinci ilçe bir şey almamış, ama, ikinci ilçe fert başına 70 kilo almış, 35 lira para vermek zorunda kalmışlar. Böylece birincisi tarla mahsullerini satmış, ikincisi fert başına 35 lira ödemek mecburiyetinde kalmış, beslenmek için başka çaresi yoktur. Rakamlarla başımızı ağrıtmak istemem: Bendeniz bu neticeyi verdikten sonra, şimdi de portresini çizmeye çalıştığım bu iki kasabanın ödediği vergiye geliyorum, fert başına, ödediği vergiye

Birinci kasaba; arz ettiğim nisbettteki gelirine karşılık ödediği vergi fert başına 11 lira 40 kuruş. İkinci kasaba ise, onun yarısına yakın, 560 kuruş. Nisbet 1/2.

Şimdi, yeni tasarıya göre durum nedir, ona geliyorum: Yeni Arazi Vergisi nisbeti, birinci ilçede 6 misli artırılmış, ikinci ilçede ise 10 misli artırılmak isteniyor.

Maliye Bakanlığının tetkiklerinin ciddî olmasını arzu ederiz. Tetkiklerinin ciddiyetine inanmak isteriz. Ancak, bütün bunlardan anlaşılana şudur. Bana verilen rakamlarla, Maliye Bakanlığının vergi nisbetine esas olarak başvurduğu rakamlar arasında bir fark olması lâzımgelir. Rakamlar arasında fark varsa sadece bunu ifade etsinler, birşey söylemeyeceğim. Yetkili bakanlıklardan aldığım rakamlarda yanlışlık varsa, ilgililerin cezalandırılmasını istiyelim. Şayet ikimize ayrı rakamları vermişlerse sonuç şaşırtıcı olmaktadır ki, o zaman da Maliye Bakanının huzuruza getirdiği tasarının ve cetvellerinin tashih edilmesini rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Neemi Akçasu.

NECİMİ AKÇASU — Muhterem arkadaşlarım; 206 sayılı Kanunun tadili vesilesi ile huzuruza gelmiş olan ve Millî Birlik Komitesinin birtakım değişikliğini ihtiva eden yeni metin ve bilhassa birinci maddesi, 157 sayılı

Kanun hükümlerine göre kanaatimce burada müzakeresi imkân dâhilinde olan bir husus değildir. Millî Birlik Komitesinin, 206 sayılı Kanununun tadili vesilesi ile burada, heyetinizde, ikinci görüşmesi yapılan kanun metninin müzakere mevzuu olan 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 30 ncu maddesinin tadilini getirmekte olduğunu Yüksek Heyetinize arz etmek isterim. 157 sayılı Kanun hükümlerine göre, kanun tasarılarının, müzakerelerinden evvel Temsilciler Meclisinin esas komisyonlarına tetkiki yapılır, bundan sonra getirilmesi icabeder ve bundan sonra burada münakaşa ve müzakere mevzuu olur.

1833 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinde değişiklik gayesi güden yeni bir maddenin bizim Millî Birlik Komitesine göndermiş olduğumuz 206 sayılı Kanunun tadiline dair olan tasarıya eklenmesi suretiyle kanunun yepyeni bir tadil şeklinde bize iade edilmesi ve onun burada müzakere mevzuu olması hususunda 157 sayılı Kanun hükümleri müsait değildir. Millî Birlik Komitesinin birinci madde olarak getirmiş olduğu metnin, her şeyden evvel bu noktadan, 157 sayılı Kanun hükümleri nazara alınarak kabul edilmemesi icabeder.

Diğer hususlarda benden evvel konuşan arkadaşların fikirlerine tamamen iştirak ediyorum. Esasen bünyesi adaletsiz olan bu vergiye, talebedilen şekilde yeni zamlar yapmak suretiyle bu adaletsizliği daha yükseklerle çıkarmaya hakkımız yoktur. Vergilerin artırılmasında bir kaide vardır: Psikolojik şartlara da riayet etmek mecburiyetindeyiz. Bu hususta fazla tafsilâta lüzum yormuyorum, Sayın büyüğümüz Avni Doğan gerekli izahatı vermiştir. Komisyonun görüşüne arkadaşlarımızın da iştirak etmesini rica ederim. Hürmetlerimle

BAŞKAN — Sayın Etem Boransü.

ETEM BORONSÜ — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Maliye Bakanı, Arazi Vergisine 5 misli zam yapılması için, sebeplerden biri olarak buyurdular ki, «Buğday alım fiyatına bir miktar zam yaptık, bu zam, vatandaşlarımızın ödeme kabiliyetini artıracaktır. Beş misli ödemeyi yapabileceklerdir»... Bu mealde bir konuşma yaptılar.

Ben sunu anladım, galiba; «Bir taraftan veriyoruz, diğer taraftan almamızda hiçbir mahzur yoktur.» demek istediler.

Muhterem arkadaşlar, bu bence bir fikir olarak dahi ileri sürülecek bir sebep olamaz. Buğday fiyatlarına zam yaptık diye, vergi nisbeti artırılamaz. Bendeniz, ileri sürülen bu sebebi üzüntü ile karşıladım. Buğday fiyatlarına yapılan zamlarla çiftçi vatandaşların geçim ıstırapları biraz dindiriliyorsa bundan ancak ferahlık duymalıyız.

Bendeniz, komisyonun teklifinin kabul edilmesini istiyorum. Kararımızda ısrar edelim. Bunu şahsan teklif ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Galip Kenan Zaimoğlu.

GALİP KENAN ZAIMOĞLU — Sayın arkadaşlar, mesnedi ve mucip sebebi zayıf olan, haksız bir mevzuu, inanılmıyan bir dâvayı müdafaa etmek pek kolay değil, hattâ zordur. Sayın Maliye Vekilinin biraz evvelki beyanları buna açık örnekler vermiştir. Kendileri demişlerdir ki, «Bu vergi zamlarından hâsıl olacak gelirleri mahalli idarelere tahsis edeceğiz. Yine ilâve ve ısrar etmişler, Çukurova'da ve Konya'dan nisbetleri az Arazi Vergi örnekleri vermişlerdir. Bu görüş ve beyan haksızdır.

Sayın Avni Doğan Bey arkadaşımız da belirttiler, Karadeniz sahilleri Arazi vergileri yüksektir. Sayın Bakanın beyan ettikleri nisbet ve ölçülerle kıyaslanmıyacak kadar fazladır. Ne lüzum var bunlara, sırası mı bunun şimdi?..

Kısa tatilden istifade ederek Karadeniz sahillerinde yaptığım tetkiklerde vardığım kanaat şudur : Bu misiller, yani, gerek Komitenin ve gerekse Hükümetin getirdiği tasarının derpiş ettiği, beş on misli artış, halkın şikâyetini, sıkıntısını ve ıstırapını artıracaktır. Biz, millet olarak içinde bulunduğumuz devrenin şartlarını, zorluklarını, neâketini idrak etmekteyiz. Geçmiş devrin mirası olan birçok zorluklarla karşı karşıya bulunmaktayız.

Muhterem Millî Birlik Komitesi, Yüksek Meclisiniz ve Hükümet bu zorlukları yenebilmek ve halka faydalı, yararlı hizmetlerde bulunmak için geceyi gündüze katarak çalışmakta çare ve tedbirler aramaktadır. Bunu belirtmek yerinde olacaktır.

Ancak, pek mevsimsiz ve lüzumsuz olan bu vergi zamları, halk arasında büyük hoşnutsuzluklar doğurmaktadır. Ayrıca, yapılan menfi propagandaları da hesaba katmak lâzımdır. Vergilerin artışı, zararlı propaganda için müsait zemin ve vasat hazırlamakta ve millî birlik ruhu-

nu zedeliyecek menfi telkinleri nimet bilen tezvirelere fırsat vermektedir.

Bendeniz Karma Komisyona seçilecek ve Millî Birlik Komitesinden gelecek arkadaşlarımızın bu durumu göz önünde bulunduracaklarına inanıyorum. Yüksek Meclisin eski kararında ısrar etmesinin, Arazi vergilerinde (2) misli, bina ve arsalarda eski görüşünü savunmasının yerinde olacağını bir kere daha hatırlatarak huzurunuzdan ayrılıyorum; hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yok, önerge yok. Millî Birlik Komitesinin değiştirişinin birinci maddesini yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Madde 2. — 3.1.1961 tarihli ve 206 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Arazi ve Bina vergilerinin hesabında; 1961 bütçe yılı başından, yeniden genel tahrir yapıp bu tahrir neticelerinin yürürlüğe gireceği yıla kadar :

I - Arsalarda; 1 Haziran 1942 den önce tahrir veya tadil suretiyle tesbit edilen kıymetler 9 misli;

II - Arazide; 1 Haziran 1942 tarihinden önce tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş olan kıymetler 4 misli;

III - Binalarda :

a) 1 Haziran 1942 tarihinden önce tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş bulunan gayrisâfi iratlar, ister sahibi tarafından kullanılsın ister kiraya verilsin meskenlerde (2), diğer binalarda (4) misli;

b) 1 Haziran 1942 (dâhil) tarihi ile 28 Şubat 1947 (dâhil) tarihi arasında tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş bulunan gayrisâfi iratlar, ister sahibi tarafından kullanılsın, ister kiraya verilsin meskenlerde (1), diğer binalarda (2) misli;

c) 1 Mart 1947 (dâhil) tarihi ile 11 Mayıs 1953 (dâhil) tarihi arasında tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş bulunan gayrisâfi iratlar, ister sahibi tarafından kullanılsın, ister kiraya verilsin, meskenlerde (0,5), diğer binalarda (1) misli;

Eklenmek suretiyle nazara alınır.

1 Haziran 1942 (dâhil) tarihinden sonra tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş olan arazi

ve arsa kıymetlerine ve 12 Mayıs 1953 (dâhil) tarihinden sonra takdir edilmiş olan bina gayrisâfi iratlarına misil eklenmez.

Ancak; arazi ve arsalarda 1 Haziran 1942 (dâhil) ve binalarda 12 Mayıs 1953 (dâhil) tarihlerinden sonra eski kıymet veya gayrisâfi iradın bölünmesi suretiyle yapılmış olan taksim veya ifrazlarda; parçalara düşen kıymet veya gayrisâfi iratlara arazi ve arsalar için 1 Haziran 1942 tarihinden önceki kıymetlerine, arsalarda (9), arazide (4) misli; binalar için gayrisâfi iratlarına, takdir edildikleri tarihler nazara alınarak yukarıda zikredilen misiller eklenir.

Takdir tarihleri ne olursa olsun sabit istih-sal tesislerine ait gayrisâfi iratlara bu kanunla ihdas edilen misiller eklenmez.

BAŞKAN — Şimdi de bu 2 nci madde hakkında komisyonun 3 ncü maddede gösterilen mütalâasını okuyoruz :

3. Millî Birlik Komitesiince kabul edilen tasarınn 2 nci maddesi, Arazi ve Bina vergilerine 206 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle yapılan ve Temsilciler Meclisi tarafından değiştirilmesi tensibedilmiş olan zamların tadiline mütaallik bulunmakta olup aşağıda mukayeseli bir şekilde arz olunmuştur.

1) Temsilciler Meclisinde kabul edilen metne göre, arazi ve arsalarda 1 Haziran 1942 tarihinden önce tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş olan kıymetler üç misle iblâğ suretiyle vergiye matrah tutuluyordu.

Millî Birlik Komitesi tasarıma göre : Arsalarda ve arazi yekdiğerinden tefrik edilmekte, arsaların matrah olacak kıymetleri (9) misil ilâvesi suretiyle, 10 misle, arazinin kıymetleri de (4) misil ilâvesi suretiyle 5 misle çıkarılmaktadır.

Bu tadil neticesinde iratsız arsaların vergisi 20 misline, iratlı arsaların vergisi 10 misline Arazi Vergisi ise 5 misline çıkarılmış bulunmaktadır.

2) Temsilciler Meclisinin kabul ettiği metne göre :

a. — 1 Haziran 1942 tarihinden önce tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş, bulunan gayrisâfi iratlar meskenlerde (2), diğer binalarda (4) misle iblâğ edilmiş, ancak sahipleri tarafından mesken olarak kullanılan binalar bu zamandan hariç bırakılmıştı.

Millî Birlik Komitesiince bu misiller esasa 2 ve (4) misillerin ilâvesi suretiyle (3) ve (5) e çıkarılmış, sahipleri tarafından mesken olarak kullanılan binalar da aynı zamma tâbi tutulmuştu.

b) 1 Haziran 1942 (dâhil) tarihi ile 28 Şubat 1947 (dâhil) tarihi arasında tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş bulunan gayrisâfi iratların meskenlerde (2) misle, diğer binalarda (3) misle iblâğı derpiş edilmişti.

Millî Birlik Komitesiince bu misiller aynen muhafaza edilmiş ve fakat burada da sahipleri tarafından mesken olarak kullanılan binalar için kabul edilen misil zammı istisnası kaldırılmıştır.

c. — 1 Mart 1947 (dâhil) tarihi ile 11 Mayıs 1953 (dâhil) tarihi arasında tahrir veya tadil suretiyle takdir edilmiş bulunan gayrisâfi iratlar, meskenlerde (1,5) diğer binalarda (2) misle iblâğ olunuyordu. Bu misiller de aynen muhafaza edilmiş ancak sahipleri tarafından mesken olarak kullanılan binalar için derpiş olunan istisna kaldırılmış bunlar da diğerleri gibi aynı nisbetlerde zamma tâbi tutulmuştur.

c fıkrasından sonra gelen fıkradan da, yukarıda arz edilen, tadillere mütenazır olarak, «sahiplerinin oturduğu meskenler» ibaresi çıkarılmıştır. Maddenin son iki fıkrası yapılan değişikliklere göre düzenlenmiş bulunmaktadır.

Misil zammı suretiyle götürü bir şekilde vergi artırılmasının, adalet prensibiyle teklifindeki güçlük ve vergi tahsilâtına yapacağı menfi tesirler gibi çok ciddi mahzurlar dolayısıyla mümkün olduğu kadar mutedil hadlerde tutulması zarureti karşısında maddedeki tadilâta komisyonumuzca katılmak inkâmı bulunmamıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz Maliye Bakanınıdır, buyurun efendim.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Muhterem arkadaşlarım, kısa bir mâruzatım olacaktır. Nazarı dikkatlerinden kaçmış olabilir.

Muhtelif arkadaşlarımız tenkitlerde bulundular. Muhterem arkadaşlar; verginin esas mevzuunu, 1938 senesindeki ümumi fiyat seviyesi artışıdır. Muhtelif etüt ve çalışmalar bu artışı göstermek için yapılmıştır.

Bir arkadaşımız maliye memurlarının cezalandırılmasını söylediler, bu, gazeteci arkadaşımızı inkisara götürecektir. Ben cezalandırılmalarını isteyemeyeceğim, çünkü arkadaşımız yanılmışlardır.

Verginin esas bâzı 1938 den bu yana umumi fiyat artışıdır. Tahrir 36 - 38 de yapılmıştır. vergi 38 - 40 ta tatbika girmiştir. Bu sebeple bu vergi çok düşük olmuştur. Adana kazalarında miktar beş kuruştur. Karadeniz havalisinden bahsediyorlar arkadaşlar, eğer beş misli kabul edilirse Adana'da dönüm başına 70 kuruş, Konya'da 2,5 kuruş, Artvin'de bugün 25 kuruştur. Biliyorsunuz burası çay ziraatinin yapıldığı yerdir. Demek ki, 23 kuruş, bir lira olacak. Giresun'da 15 kuruş, Şebın Karahisar'da 14 kuruş.

Bir yanlış anlaşılma olmasın diye arz ediyorum, reylerinizi almak ümidini çoktan kaybetmiş durumdayım. Yalnız istiyorum ki, rakamlar bilinsin, niye ısrar ettiğimiz anlaşılın.

Muhterem arkadaşlar, beş misli kabul edilirse, ağır diye ileri sürdüğümüz mntakalarda dönüm başına bir lirayı geçmeyecektir. Bu hakikat bilinsin, ona göre reylerinizi izhar edersiniz.

BAŞKAN — Sayın Avni Doğan.

AVNİ DOĞAN — Muhterem arkadaşlarım, genç, faal ve çok zeki Maliye Bakanımızı hepimiz sevmekteyiz. Bilgili, metotlu çalışması ile tanıdığımız değerli bir arkadaşımızdır. Ancak, bir kuruş dahi olsa, kıstasta yanlışlık olmaması eğer yanlışlık olursa, buna mâni olunması icabeder.

Kaldı ki, bizzat İstanbul'da kurmuş oldukları bir vergi komisyonu bile, yapılan bu zamların iyi olmadığını, kanunun tadili icabettiğini söylemişlerdir.

Vergide esas adalettir, bizim ısrarımızın sebebi, verginin ağırdığı değildir, ilmî metotlara uygun olmayışıdır.

Sonra buyurdular ki, «fiyatlar yükselmiştir. Mahsulât fiyatları artmıştır. Buna mukabil de vergiler artırılmıştır.»

Arkadaşlar, hayat pahalılığının verdiği ıstırapları göz önünde bulundurmak lâzımdır. Bu, zaruridir. Eğer Meclisiniz, bu vergilerin zammı mevzuunda kıymetli Maliye Vekilini takviye etmiyorsa, bizim aksettirdiklerimiz sadece

millî menfaat ve hakiki gerçeklerdir. (Alkışlar)

BAŞKAN — Başka söz isteyen?.. (Yok sesleri)

İkinci maddeyi yüksek oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İkinci madde kabul edilmemiştir.

Madde 3. — Aynı kanunun 4 ncü maddesinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. Müdafaa Vergisi hariç olmak üzere, (b) fıkrasında yazılı farkların 1961 bütçe yılına taallük edenlerinin % 50 si özel idarelere aittir. Geri kalan % 50 si tahsil edildikleri ay takibeden ayın sonuna kadar mahallî malsandıklarına yatırılır. İşbu % 50 leri vaktinde yatırmıyan özel idarelerin âmiri ita ve muhasebecilerinden, vaktinde ödenmiyen miktarın % 10 u 6183 sayılı Kanuna göre tahsil olunur. Özel idarelerce vergi ve cezaların kısmen tahsili halinde mükelleften tahsil edilen miktar, yukarıki (a) ve (b) fıkralarında yazılı kısımlara, tahakkuk miktarları arasındaki nisbete göre tahsilât kaydolunur.

Aynı farkların 1962 ve mütaakıp bütçe yıllarına taallük edicilerinin tamamı özel idarelere aittir.

BAŞKAN — Komisyon mütalâası :

4. Millî Birlik Komitesince hazırlanan tasarruğun 3 ncü maddesi, ancak yukarıda bahis konusu olan değişikliklerin kabulü halinde, nazara alınması gereken hükümler ihtiva ettiği cihetle kabul edilmemiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Önerge de yoktur. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmemiştir.

Madde 4. — Aynı kanunun geçici birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Geçici madde 1. — Bu kanun gereğince vergi kıymetleri ile gayrisâfi iratlara uygulanan misiller munhasıran Arazi, Bina, Buhran ve Müdafaa vergilerinin hesabında nazara alınır. Bunların dışında kalan bilûmum vergi, resim ve harelarn hesabında nazara alınmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?..

MUHİTTİN GÜRÜN — Komisyon adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyonun mütalâası yalnız

maddelerin numaralarına mı münhasır olacaktır?

KOMİSYON ADINA MUHİTTİN GÜRÜN
— Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

KARMA KOMİSYON BAŞKANVEKİLİ MUHİTTİN GÜRÜN — Efendim; gerek dördüncü ve gerekse bundan sonra gelen beşinci ve altıncı hattâ yedinci ve sekizinci maddelerin yalnız numaralarında bir ihtilâf vardır. Millî Birlik Komitesince tasarıya yeni bir madde ilâve edildiği için, madde numaralarında böyle bir ihtilâf olmuştur. Metin olarak bu maddelerde bir değişiklik yoktur. Temsilciler Meclisi ile Millî Birlik Komitesi metinde beraberdir. Sadece numaralar fark arz ediyor.

4, 5, 6, 7 ve 8 nci madde numaralarında değişiklik var. Fakat metinler aynıdır. Geçici 2 nci madde metninde değişiklik var, fakat komisyon iltihak etmiştir, bu sebeple geçici 2 nci maddenin oya konması lâzımdır. Diğer geçici 1 ve 3 nci maddelerde değişiklik yoktur. Bu itibarla bunların oylamasına da mahal yoktur. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Komisyonun bu açıklamasına göre esasen açık oya konulması gerekli olan kısım Yüksek Heyetinizce kabul edilmemiş ve metinleri itibariyle katılmamış olan maddeler hakkında olacaktır.

Diğer maddelerde bir fark olmadığına nazaran geçici 2 nci maddeyi okutuyorum.

Geçici madde 2. — Vâdeleri geçmiş bulunan 1961 bütçe yılı Bina ve Arazi vergilerinin (Bulran ve Müdafaa vergileri dâhil), bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmeleri halinde bunlara gecikme zammı uygulanmaz.

BAŞKAN — Komisyon mütalâası.

6. Geçici 2 nci maddenin yazılış tarzı Millî Birlik Komitesince değiştirilmiş ve bu değişiklik komisyonumuzca muvafık görülmüştür.

BAŞKAN — Komisyonun ayrıca bir mütalâası var mı?

KARMA KOMİSYON BAŞKANVEKİLİ MUHİTTİN GÜRÜN — Komisyon değişikliğe katılmaktadır.

BAŞKAN — Komisyon geçici ikinci maddeye katıldığını ifade etmiştir. Oylarınıza sunuyorum; geçici ikinci maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddelerde bir fark yoktur.

Arz ettiğim gibi, kanunun tümünü 1 nci, 2 nci ve 3 nci maddeleri hakkındaki rey ve kararlarınıza göre açık oylarınıza sunuyorum. («İzah ediniz» sesleri)

İhtilâflı noktalar hakkında, Millî Birlik Komitesinin değiştirişini müzakere ettiğimize göre, kabul etmeyenler kırmızı, kabul edenler beyaz, çekinse de yeşil oy kullanacaklardır.

Arkadaşlar, bir hususu daha açıklamak istiyorum. Oy kullanan arkadaşlar lütfen bir yere gitmesinler, buradan ayrılmasınlar. Çünkü, oylamadan sonra, görüş ayrılığı olan kısımlar için bir Karma Komisyon kurulacak, altı üye seçeceğiz. Bu muamele bitinceye kadar lütfen ayrılmayalım.

Oy kullanmayan arkadaşımız varsa, lütfen kullansınlar.

Oy vermiyen arkadaşımız var mı? Yok. Oylama tamamdır, efendim.

(Oyların tasnifi yapıldı)

BAŞKAN — Oylama sonucunu sunuyorum efendim.

Oy sayısı; (146), kabul edenler (13), reddedenler (130), çekinse de 3 tür. Bu suretle görüş ayrılığı olan maddeler, Yüksek Kurulunuzca reddedilmiştir. Buna göre 157 sayılı Kanun gereğince aradaki görüş ayrılığını çözmek için bir Karma Komisyon teşkil edilecektir. Karma Komisyona Yüksek Kurulunuzdan en kıdemli Yargıtay Üyesi Lûtfi Akadlı Başkanlık edecektir.

Ancak kanuna göre altı üye seçilmesi gerekmektedir. Bu hususda bir önerge vardır, altı üye hakkında üç arkadaşımız fikirlerini bildirmişlerdir. En az Karma Komisyonundan iki üye olması icabeder. Şimdi önergeyi okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

Karma Komisyona aday olarak teklifimizdir:

Sevket Adalan,
Avni Doğan,
Şefik İnan,
Fethi Çelikbaş,
Ethem Serin,
Enver Kök.

Reşat Tardu

Rauf İnan

Lûtfi Ergin

(Muvafık sesleri)

BAŞKAN — Bunun dışında aday vermek isteyenler lütfen isimlerini versinler.

ADNAN BAŞER — Cemal Reşit Eyüboğlu.

RATİP TAHİR BURAK — Ekrem Alican, kıymetli fikirlerinden istifade ederiz.

ENVER KÖK — Bendeniz feragat ediyorum. (Ferid Melen sesleri)

Arkadaşlarımız Sayın Ferid Melen'in ismini söylemişlerdir.

(Vedat Dicleli, sesleri)

(Vefik Piringcioğlu, sesleri)

Sayın Ferid Melen izinlidir, burada bulunmamaktadırlar.

Şimdi teklif edilen isimleri okuyoruz.

Şevket Adalan,

Avni Doğan,

Şefik İnan,

Fethi Çelikbaş,

Etem Serim,

Vedat Dicleli,

Ekrem Alican,

Cemal Reşit Eyüboğlu,

Vefik Piringcioğlu.

Oylamaya başlıyoruz, lütfen isimler okunduğu kutuya atmak suretiyle oylarınızı kullanmanızı rica ederim.

(Adlar okunmak suretiyle oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmayan arkadaşlarımız varsa lütfen kullansınlar efendim.

Efendim, oylama sonucunu sayma uzun süreceği için, iki komisyon teşkil edeceğiz. Şimdi adçekme suretiyle arkadaşları tâyin edeceğiz.

Kemal Zeki Gençosman, (Yok sesleri), Fehim Fırat, Şükûfe Ekitler, Rauf Gökçen, (Yok sesleri), Abdurrahman Altuğ, Ahmet Atılğan, Ratip Tahir Burak, Burhan Akdağ, Fikret Pamir, (Yok sesleri), Süleyman Bilgen

Oyunu kullanmayan arkadaş var mı? Yok. Oylama tamamdır. Tasnif Komisyonu işine başlayabilir.

Oylama sonucunun alınmasına kadar, 15 dakika Oturuma ara veriyorum.

Ara verme saati : 12,00

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 12,25

BAŞKAN — Kazım Orbay

KÂTIPLER : Rifat Çini, Şahap Kitapçı

BAŞKAN — Oturumu açıyorum. Şimdi oylamanın neticesini arz edeceğim. Seçilmiş olan arkadaşların aldıkları oyları bildirir Tasnif Komisyonu tezkeresini okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Karma Komisyon üyelikleri için yapılan seçim neticesinde aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Şükûfe Ekitler

Üye

Abdurrahman Altuğ

Üye

Ahmet Atılğan

Üye

Burhan Akdağ

Üye

Süleyman Bilgen

Üye

Fehim Fırat

Üye

Ratip Tahir Burak

1 — Fethi Çelikbaş

115

2 — Avni Doğan

107

3 — Şevket Adalan

101

4 — Şefik İnan

86

5 — Vedat Dicleli

77

6 — Ekrem Alican

54

7 — Vefik Piringcioğlu

49

8 — Cemal Reşit Eyüboğlu

45

9 — Etem Serim

33

BAŞKAN — Meclisinizce bu suretle komisyon teşekkül etmiş bulunuyor.

Efendim, Birleşimi kapatmadan önce bir mâruzatta bulunmak istiyorum.

Bundan sonraki gündemlerin tertibinde esas; bize komisyonların hazırlayıp verecekleri, getirecekleri tasarı veya teklifler olacaktır. Henüz bu tasarılarından gündeme alınacak hazırlanmış bir şey yoktur.

Tüzüğümüzün 25 nci maddesi; (Temsilciler Meclisi Başkanlığına verilen tasarı; komisyon çalışmaları dâhil, Temsilciler Meclisinde en geç 30 gün içinde karara bağlanarak Millî Birlik Komitesine gönderilir) diyor. O halde Genel Kurulun toplanıp bu müeyyidenin yerine gelmesi; Sayın Komisyon üyeleri arkadaşlarımızın gayretlerine bağlıdır. Arkadaşlarımızın ellerindeki kanunları hazırlaması ve Genel Kurulun müzakerelerini sağlaması çok arzuya değer.

Ayrıca 157 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında : (Anayasanın halkoyuna sunulması tarihi ve siyasi partilerin Anayasa propagandası kararı Millî Birlik Komitesince verilir) kaydı vardır. Kanunun bu müeyyidesine göre henüz Millî Birlik Komitesinin bir tebliği olmadığı göz önünde tutulacak olursa, Anayasanın propagandası için Sayın Temsilcilerin buradan ayrılmasına şimdilik lüzum yoktur.

Kanunların müzakeresini kararlaştırabilmek için Başkanlık Divanımız, Kurucu Meclisin bir rüknü olan Millî Birlik Komitesi ile temas halinde. Halen elde 200 e yakın görüşülecek kanun tasarısı mevcuttur. Yalnız, bunların hangilerinin öncelikle konuşulması gerektiği hakkında bir karar verilmemiştir. Karşılıklı düşünceler alındıktan sonra komisyonlarda görüşülecek, ondan sonra Umumi Heyetinize sunulmuş olacaktır.

Sayın Avni Doğan da gündemin tanzimi hakkında söz istemiştir. Buyurun, efendim.

AVNİ DOĞAN — Efendim, sözlerim usul hakkında olacak. Ruznamenin tanzim esaslarına mütaallik fikirlerimi arz edeceğim.

Her şeyden önce şunu arz edeyim ki, bugüne kadar Meclisi Âliyi idare eden Riyaset Divanı bitaraf bir görüşle vazifesini yapmış, isabetli kararları ile minnettarlığımızı kazanmıştır.

Başta Sayın Orbay olmak üzere, Başkanlık

Divanına mensup arkadaşlarımızın tasarruflarına ve bitaraf idarelerine minnettarız. İleriki meclislere örnek teşkil edecek bir idare şekli göstermişlerdir.

Meclisi Âliniz aslı vazifesini bitirmiştir. Diğer vâzifelerini ifa ederken, Başkanlık Divanının göz önünde tutacağı bir husus vardır. Mevzu olmazsa, toplanmış olmak için toplanmalıyım. Ruznamede madde varsa, görüşülecek mesele varsa toplanalım. Kanunların görüşülmesi buna göre ayarlanmalıdır.

Yüksek Başkanlık Divanı, bu hususta isabetli kararlar alırsa, daha iyi netice alınır, fuzuli zaman kaybedilmemiş olur. Ruznamede konuşulacak meseleleri birleştirerek toplanmamızın teminini Başkanlıktan rica ediyorum. Bu hususta isabetli kararlar alınacağına inanıyorum.

BAŞKAN — Sayın Avni Doğan'ın, Başkanlık Divanı hakkındaki yüksek takdirlerini minnetle karşılıyoruz.

Başkanlık Divanı, ancak Yüksek Kurulunun, Başkanlık Divanına verdiği işleri, kanunlarla, tüzüklerle ve Yüksek Kurulunuzun kararı dairesinde yapmak ve çalışmaktan başka bir şey yapmamıştır.

Gündem meselesine gelince :

Tüzüğümüz sarih hükmüne göre haftada üç gün toplanma mecburiyeti vardır, tüzük bunu âmirdir. Tüzüğün bu müeyyidesi muvacehesinde, Başkanlık Divanının, gündem olmasa dahi, hiç toplantı yapması veya toplantıyı ikiye indirmesi yetkisi yoktur. Haftanın Pazartesi, Salı ve Çarşamba günleri çalışmaya ayrılmak suretiyle tüzük hükmü yerine getirilecektir. Geri kalan dört günü, Perşembe, Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri komisyonların tamamen serbest olarak çalışmaları için imkân vermiştir. Gündemde konuşulacak maddenin hazırlanması, demin yüksek bilgilerinize sunduğum gibi komisyonların bize konuşulacak kanunları, getirmesiyle mümkündür. Bu teklif ve tasarılar içerisinde bilhassa öncelikle konuşulması zaruri olan maddeler mevcudolabilir. Nihayet bu iki gün sonra anlaşılacak bir konudur sanırım.

Gündemimizde konuşulacak başka konu yoktur. Tüzüğümüzün hükmü gereğince yarın öğleden evvel saat 10 da toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 12,35

1833 sayılı Arazi Vergisi Kanunu, 1837 sayılı Bina Vergisi Kanunu ve 3.1.1961 tarih ve 200 sayılı Kanunda bâzı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bâzı hükümler ilâvesine dair kanununda Millî Birlik Komitesince yapılan değişikliklerin oylama sonucu

Üye sayısı : 272
Oy verenler : 146
Kabul edenler : 13
Reddedenler : 130
Çekinseler : 3
Oya katılmıyanlar : 126
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A — Âmil Artus Fethi Aşkın Hüseyin Ataman — B — Adnan Başer	— E — Nedim Ergüven F Fehim Fırat — K — Kemal Kurdaş	Hikmet Kümbetlioęlu — M — Hayri Mumcuoęlu Ö Rüştü Özal	— S — Mümtaz Soysal — T — Osman Tosun — Y — Cemal Yıldırım

[Reddedenler]

— A — Şevket Adalan Atalay Akan Ahmet Akar Ali Rıza Akbiyikoęlu Necmi Akçasu Burhan Akdağ Muammer Aksoy Halil Akyavaş Sadık Aldoęan Ekrem Alican Osman Akişiroğlu Fehmi Alpaslan Abdurrahman Altuğ Tahsin Argun Ferhan Arkan Şevket Asbuzoęlu Ahmet Atılgan Raif Aybar — B — Şeref Baksık Remziye Batırbaygıl Rauf Bayındır Bekir Sıtkı Baykal Fahri Belen	Süleyman Bilgen Ahmet Bilgin Etem Boransü Ratip Tahir Burak — C — Hızır Cengiz — Ç — Fethi Çelikbaş Rifat Çini Bahri Çolakoęlu — D — Nef'i Demirlioęlu Vedat Dicleli Erol Dilek Mustafa Dinekli Avni Doğan Suphi Doğukan Necati Duman Cevat Dursunoęlu — E — Yusuf Adil Egeli Şerafettin Yaşar Egin Şükûfe Ekitler Oktay Ekşi Lütfi Engin	Sadi Erdem Ali Erel Zihni Erençin Alaettin Ergöneng Halil Sezai Erkut Hamza Eroęlu Bahir Ersoy — F — Bedi Feyzioğlu Yavuz Feyzioğlu — G — Cevdet Geboloęlu Kemal Zeki Gençosman Vasfi Gerger Rauf Gökçen Mehmet Göker Rıza Göksu Ferda Güley Şemsettin Günaltay Rahmi Günay Abdürrahman Nafiz Gürman Muhittin Gürün Ferit Celâl Güven — H — Mehmet Hazer	— I — Rıza Işıtan — İ — M. Rauf İnan Şefik İnan Abdullah İpşiroğlu — K — Hermine Kalüstyan Bedri Karafakioęlu Ömer Karahasan F. Lütfi Karaosmanoęlu Mustafa Kepir Nuri Kınık Enver Kırker Şahap Kitapçı Enver Kök Orhan Köprülü Ahmet Köseoęlu Mehmet Ali Kumbasar Zeki Kumrulu Muin Küley — L — Kaludi Laskaris — N — Fazıl Nalbantoęlu

— O —

Zekâi O'Kan
Abdülkadir Okyay
İbrahim Saffet Omay
Kâzım Orbay
Hamdi Orhon

— Ö —

Hüseyin Otan
İhsan Ögat
Feridun Şakir Ögünç
İbrahim Öktem
Şinasi Özdenoğlu
Fakih Özfakih
Orhan Öztrak

Seyfi Öztürk

— P —

Mahir Pamukcu
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piriñcioğlu

— S —

Adil Sağıroğlu
Nihat Sargınalp
Kemal Satır
Hulâsi Selek
İbrahim Senil
Ethem Serim
Celâl Sait Siren
Mustafa Sirmen

Enver Sökmen

Celâl Sungur

— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —

Salâhattin Tandal
Reşat Tardu
Yusuf Kemal Tengir-
şenk
Hasan Tez
Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Vecihi Tönük

Salih Türkmen

— U —

İsmail Ulutaş

— Ü —

Feridun Üstün

— V —

Âdil Vardarlı

— Y —

Cemal Yavuz
Abdülhak Kemal Yörük
Danış Yurdakul
Yusuf Ziya Yücebیلgin
Galip Kenan Zaimoğlu

[Çekinserler]

— E —

İlhan Esen

— T —

Vahit Turhan

— Y —

Fehmi Yavuz

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Lûtfi Akadlı
İsmail Rüştü Aksal
Mebrure Aksoley
Münir Aktepe
Nurettin Akyurt
Abdülkerim Akyüz
Muzaffer Alankuş
Mehmet Altınsoy
Babür Ardahan
Nurettin Ardiçoğlu
Vedat Arıkan
Fuat Arna
Sırrı Atalay
Doğan Avcıoğlu
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan

— B —

Cihad Baban (B.)
Zeki Baltacıoğlu
Cemil Sait Barlas
Kâmil Başaran
Avni Başman
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Mehmet Baydur (B.)
Suphi Baykam

Hıfzı Oğuz Bekata

Nihat Reşat Belger

Hakkı Kâmil Beşe

Mehmet Raşit Beşerler

Necip Bilge

Hikmet Bınark

Lûtfi Biran

Arslan Bora

Osman Bölükbaşı

— C —

Ömer Sami Coşar

Alev Coşkun

— Ç —

Esat Çağa

Nazif Çağatay

Behçet Kemal Çağlar

İsmail Selçuk Çakıroğlu

Mahmut Tekin Çullu

— D —

Hazım Dağlı

Ahmet Demiray

Vahap Dizdaroğlu (İ.)

— E —

Bülent Ecevit

Fethi Elgün

İmadettin Elmas

Abdullah Ercan

Sait Erdinç

Feridun Ergin

Sait Naci Ergin

Adnan Ertanık

Kenan Esengin

Cemal Reşit Eyüboğlu

— F —

Turhan Feyzioğlu

— G —

İsmet Giritli

Abdülkadir Göğüş

Ali İhsan Göğüş

Mukbil Gökdoğan (B.)

Turgut Göle

Kasım Gülek

Turan Güneş

Ferruh Güven (İ.)

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu

Mehmet Salim Hazer-

dağlı

Ahmet Sırrı Hocoğlu

— İ —

İsmail İhan

İsmet İnönü

— K —

İhsan Kabadayı (İ.)

Kadircan Kaflı

Münci Kapani

Enver Ziya Karal

Yekta Karamustafaoğlu

Ahmet Karamüftüoğlu

Yakup Kadri Karaos-

manoğlu

Coşkun Kırca

Şahap Kocatopçu

Dâniş Koper

Tevfik Kâmil Koperler

Feyyaz Köksal

Alp Kuran

Sahir Kurutluoğlu

— M —

Ferid Melen (İ.)

Orhan Mersinli (B.)

Ziya Müezzinoğlu

— O —

Ahmet Oğuz

Arif Hikmet Onat

Hüseyin Onur

— Ö —

Atıf Ödül

Halim Önalp

Altan Öymen

Mehmet Özbay

İlhan Özdil

Mazhar Özkol
Halil Özmen
— P —

Emin Paksüt
Fikret Pami.
— S —

Necip San
İlhami Sancar
Ragıp Sarıca
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş

Bahri Saver
İhsan Soyak (B.)
Dündar Soyer
Emin Soysal
İlhami Soysal
— Ş —
Mehmet Şişman
— T —
Ahmet Tahtakılıç (B.)
Cahit Talas (B.)
Derviş Sami Taşman

Zeki Tekiner
Abdülhadi Toplu
Tarık Zafer Tunaya
Bedrettin Tuncel (İ.)
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy
— Ü —
Ragıp Üner (B.)

— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu
— Y —
Bahri Yazır
Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Avni Yurdabayrak
— Z —
Cahit Zamangil
Nâsır Zeytinoğlu (B.)

